

Vårdgarantin är bara tomma ord

Nya Wermlands-Tidningen den 28 februari 2018

Väntetiderna i vården blir allt längre. Hälften av patienterna på landets akutmottagningar får vänta tre och en halv timme eller längre innan besöket avslutas. Vill det sig illa kan man få vänta sju och en halv timme och uppåt. Var tionde patient har en sådan otur och de allra äldsta löper störst risk att få tillbringa en heldag i väntrummet. Överbelastade akutmottagningar hotar patientsäkerheten genom feldiagnoser och risk för komplikationer.

Enligt den nationella vårdgarantin ska man få kontakt med primärvården samma dag som man söker vård, få läkarbesök på vårdcentral inom sju dagar och sedan hos specialist inom tre månader, samt därefter operation eller annan åtgärd inom 3 månader från beslut om detta. Trots att vi pratar om väntetider på över ett halvår lever inga landsting eller regioner upp till denna blygsamma garanti. Var tionde person som ringer primärvården får ingen kontakt den dagen. Tre av tio tvingas stå i operationskö tre månader eller längre.

Det är svårt att föreställa sig någon annan tjänst med liknande väntetider. En normal garanti innebär att leverantören får ordna fram ett fullgott alternativ eller ge pengarna tillbaka. Men sjukvårdens "garanti" är bara tomma ord. Oavsett hur mycket skatt någon har betalat så händer ingenting när landstinget sviker löftet om vård i rimlig tid.

Det är ingen vild gissning att de flesta har en hög betalningsvilja för att slippa övernatta på akuten eller vänta i månader på en viktig operation. Att patientavgiften är låg spelar mindre roll för den som ändå inte får vård inom rimlig tid. Och samtidigt som väntetiderna blir längre har många svårt att få tiden att gå ihop. Endast hälften av svenskarna ser numera vårdens väntetider som rimliga.

Ansvariga politiker behöver ta bladet från munnen och erkänna hur stort problemet är. Helhetsbilden är dystert, men det finns enstaka framgångsexempel att lära av. Väntetiderna är korta på Capio S:t Görans sjukhus i Stockholm och på Gällivare sjukhus i Norrbotten. Dessa sjukhus är rätt olika men arbetar båda målmedvetet med mottagande och patientflöden. Det behövs samverkan mellan sjukhus och vårdcentraler så att patienter direkt får vård på rätt nivå. En del patienter borde nog också fundera på om det verkligen är akutsjukvård som de behöver. Personalbrist är ett uppenbart problem som behöver åtgärdas. I dag säger sköterskor upp sig i protest. Istället borde fler utbildas till vårddyrken och arbetsvillkoren förbättras.

Även om mycket kan göras så utgör vårdköerna i grunden ett ekonomiskt dilemma. Det är omöjligt att utan dröjsmål skattefinansiera högkvalitativ sjukvård till alla som behöver. Därför måste vården ransoneras och köer uppstår. I dagens situation behövs utökade möjligheter att betala själv för att få vård i tid. Med rätt utformning innebär sådana betalningar snabbare vård för alla. Uppenbarligen för den som betalar själv, men även för andra när den betalande lämnar plats i kön till skattefinansierad vård.

Henrik Jordahl